

דיני רחיצה בשבת

שני נושאים מרכזיים ברחיצה בשבת

עצם הרחיצה בשבת אסורה מדברי חכמים כפי שיוסבר להלן.

פתיחת הברז של המים החמים בשבת.

נפתח בשאלה בסיסית: מדוע שתהיה בעיה להתרחץ בשבת? הרי פעולת הרחיצה אינה נחשבת מלאכה?!

התשובה לכך: שבאמת עצם הרחיצה כשלעצמה היא פעולה מותרת מהתורה, אלא שחכמים הגבילו באופנים שונים כדי לשמור אותנו שלא נבוא לידי איסור תורה (סי' שכ"ו סעיף א. ולבני אשכנז עיין במשני"ב ס"ק כא).

רחיצה במים חמים

אם השימוש במים החמים לא עושה שום מלאכה, מהתורה זה מותר. אלא שבאופן רגיל חכמים אסרו להתרחץ במים חמים בשבת, כיון שבעבר, פעמים שהמים שחיממו בערב שבת לא הספיקו למקלחות של שבת, והבלנים (האחראים על בתי המרחץ) מתוך רצון ולחץ לדאוג למים חמים, חיממו מים בשבת עצמה – שזו מלאכת מבשל, והיו אומרים שהמים הללו חוממו לפני שבת. כדי למנוע מכשול חמור זה, תקנו חכמים שיהיה אסור להתרחץ בשבת במים חמים – גם כאלו שהתחממו לפני השבת, ובכך סייעו לבלנים להימנע מחילול שבת.

אכן, רחיצה של מקצת הגוף מותרת. וכן במקום צער או חולי התירו להתרחץ במים שחוממו לפני שבת, ובלבד שהרחיצה לא גורמת לעשיית מלאכה.

רחיצה במים חמים בזמנינו: כיום פתיחת ברז המים החמים עלולה להיות כרוכה בעשיית מלאכה האסורה בשבת. שכן, בשעה שפותחים את הברז של המים החמים, נכנסים לדוד מים קרים במקום המים החמים שיצאו, והם מתבשלים שם.

פתיחת הברז של המים החמים בשבת

שימוש בדוד חשמלי: אסור להוציא מים חמים מברז שמחובר לדוד חשמלי (או גז וכו') כיון שפתיחת הברז גורמת לכניסת מים קרים לתוך מיכל המים החמים והם מתבשלים שם.

שימוש בדוד שמש: מותר לבשל באמצעות השמש בשבת, כיון שזה לא דומה למהות המלאכה שהייתה במשכן. אבל אסור לבשל בתולדות החמה – כלומר לבשל על כלי שהתחמם בחום השמש, כיון שאנשים עלולים להתבלבל ולבשל גם בתולדות האש שזה אסור מהתורה.

נחלקו הפוסקים איך להתייחס למים שמתחממים בדוד שמש, האם הבישול של המים נעשה באמצעות השמש או על ידי תולדות השמש.

למעשה רוב הפוסקים מחמירים בזה. אכן דעת הש"כ שבדודים הישנים אפשר להקל מעיקר הדין. ודעת הגר"ע יוסף להקל גם בדודים החדשים (האוסרים, שבת הלוי ח"א סי' צד, ועוד. וכן מורה הגר"ע פריד. וסברת המתירים ראה בש"כ פ"א אות נא. וביביע אומר ח"ד סי' לד).

פתיחת הברז בשינוי לצורך קטן: למדנו בדיני רפואה שמותר ליהודי לעשות מלאכה דרבנן בשינוי לצורך חולה שאין בו סכנה, ולכן במקום הצורך מותר לפתו את הברז של המים החמים שמתחממים בדוד שמש, בשינוי.